

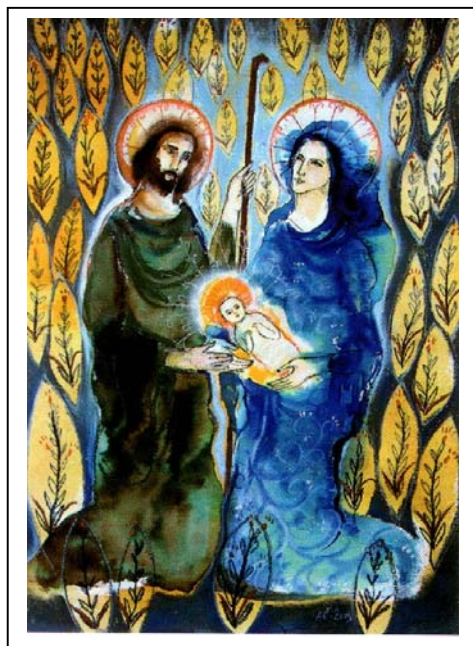

KATECHETICKÉ OZVENY

Informátor a metodický pomocník pre katechétov Spišskej diecézy

Šk. r. 2005/2006

č. 2

Boh sa rodí

Život sa rodí. Boh prichádza, aby túto zem naplnil svojou milosťou. Dotýka sa zeme a to, čo bolo v očiach sveta bezcenné, nadobúda hodnotu. Boh mení tvár zeme. Boh mení zmysel života na zemi. Doteraz akoby iba človek putoval k Bohu, teraz Boh prichádza k človeku.

Na obraze sú dve kľáčiace postavy – Mária, Jozef, a malé dieťa Ježiš. Pred takým tajomstvom, pred dotýkom Boha so zemou je potrebné pokľaknúť. Matka kľáči pred velebnosťou Božieho Syna, Jozef kľáči pred nepochopiteľným tajomstvom. Máriin pohľad je upriamený hore – do večnosti. Pohľad Jozefa je viac ustarostený, je to pohľad do neznáma.

Ježiš – malé dieťa – bezmocný človek. Nie je možné nájsť Boha v mocnom. Boha možno nájsť v slabom, bezbrannom, ale dôverujúcom človeku.

Okolie zdobia rozkvitnuté kvety. Tam, kde je život, tam, kde je životodarná pôda, slnko, teplo, tam sú podmienky pre zrelosť, ktorá začína rastom, kvitnutím a neskôr dozrievaním. To je obraz prírody, ale i ľudí. Na aké miesto na tomto obraze by som sa

postavil(a) ja?

Iba ten, kto rastie a kvitne, chápe zmysel Vianoc. Je však potrebné ísť ešte ďalej – dozrievať. Vierou prísť až k druhým Vianociam, kde Ježiš leží tiež na dreve, ale ako Vykupiteľ obetujúci sa za nás. Ježišovo poslanie nekonečí v jaslíčkových. Boh poslal svojho Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.

Pane, môj život sa podobá kvetu na rozkvitnutej lúke.

Dostal som do daru veľký poklad – slobodu.

Božie dieťa, daj mi silu víťaziť v bezmocnosti,

oslovovať v mlčanlivosti a prijímať Božie kráľovstvo v chudobe ducha.

(Autor obrazu: Andrea Čepiššáková
autor textu: Klára Solánová)

Vyprosujeme Vám požehnané a milostiplné prežítvanie tohtoročného adventu, sviatkov Narodenia Pána a Božie požehnanie do roku 2006.

Pracovníci DKÚ

OBSAH

Úvodná meditácia k obrazu Boh sa rodí.....	1
Úvodník	2
Info	3
Odborný poradca –taxonómia vyučovacích cieľov.....	5
Ako aktivizovať – Desatoro	8
Ponúkame	9
Príležitostná katechéza – Aby nám všetci rozumeli.....	10
Príležitostná katechéza – Globalizácia a vplyv masmédií	11

ÚVODNÍK

V súčasnom svete pociťujeme veľký vplyv globalizácie a dravého útoku reklamy na náboženské zmýšľanie, cítenie a život veriacich. Objednávateľia a tvorcovia reklamy sa cez masmédiá dokážu vkradnúť do mysle a srdca detí, mládeže a dospelých, využívajúc obdobia prípravy pred dôležitými sviatkami, ktoré patria ku kresťanskej kultúre života. Prostredníctvom viditeľných a hmotných vecí ako sú náboženské symboly, tradície a formy slávenia náboženských sviatkov, ponúkajú hmotnú ilúziu ľudského šťastia a pokoja. Adventné a vianočné obdobie poskytuje najviac príležitostí k takejto manipulácii s náboženským cítením veriacich. Ak títo nie sú dostatočne poučení o podstate prvého príchodu Božieho Syna na svet a o pravom význame jeho slávenia v cirkevnom spoločenstve, vtedy pod vplyvom nezdravej reklamy dochádza k dekadencii samotného posolstva a duchovných hodnôt, ktoré tieto sviatky zvestujú.

Príkladom je konštatovanie Petra Seewalda, ktorý v roku 1996 viedol rozhovor s vtedajším prefektom Kongregácie pre otázky viery kardinálom Jozefom Ratzingerom, dnešným Svätým Ocom Benediktom XVI. V jednej z otázok uvádza nasledujúci postreh zo života: „Vytratilo sa aj poznanie viery, akoby ho bola zrazu povysávala nejaká cudzia tajomná moc. Napríklad v Nemecku v súčasnosti 30% dospelých ľudí sa nazdáva, že Vianoce sú jedna z rozprávok bratov Grimmovcov.“ Kardinál na tieto kritické slová odpovedá nasledovne: „Správne ste povedali, že prišlo k poklesu aj tej najjednoduchšej náboženskej informovanosti. Tu sa naozaj musíme pýtať: Čo robí naša katechéza? Čo robí naše školstvo, v ktorom sa predsa odohráva celá náboženská výchova? Myslím si, že sa robí chyba, keď sa naozaj odovzdáva príliš málo informácií. Pravom sa bránili naši učitelia náboženskej výchovy proti tomu, aby vyučovanie náboženstva bolo iba informáciou, a vraveli, že je to čosi iné, čosi viac, že v ňom ide o to, aby sme sa učili žiť. To však viedlo k tomu, že sme sa pokúšali skôr vzbudzovať sympatie k tomuto životnému štýlu, a pritom sa zanedbával informačný obsah. Tu by sme mali byť naozaj pripravení na zmenu a povedať, že keď už vôbec v tomto profánom svete máme náboženskú výchovu v školách, potom musíme vychádzať z toho, že mnohých v škole na vieru neobrátíme. Ale žiaci by sa mali dozvedieť, čo je kresťanstvo, mali by dostať dobré informácie, pravda, v sympatickom podaní, aby boli podnietení sa pýtať: Je to niečo zaujímavé pre mňa?“ (Ratzinger, J.: Soľ zeme. Trnava: SSV, 1997, s.108-109)

Tieto slová potvrdzuje katechetická skúsenosť, ktorú vyjadril Ján Pavol II. vo svojej apoštolskej exhortácii *Catechesi tradendae*, keď uviedol, že kvety viery a nábožnosti nevyrastajú v púšťových pásmach katechézy bez pamäti (memorovania). Svätý Otec upozornil, že slávenie alebo pamiatka veľkých faktov (udalostí) dejín spásy si vyžaduje mať o nich presné vedomosti. Ubezpečil, že mladých ľudí neponižuje, ak sa od nich v katechéze vyžaduje znalosť dôležitých biblických statí, formúl vyznania viery, liturgických textov, základných modlitieb, kľúčových poznatkov učenia. Uviedol, že ich poznanie nemôže byť prekážkou na ceste osobného dialógu s Pánom, práve naopak. Avšak v procese oboznamovania sa so základnými náboženskými informáciami musí ísť o to, aby cez ich osvojovanie každý katechizovaný postupne prenikal do hĺbok, aby sa ony stali zdrojom osobného a spoločného života (porov. CT 54).

Drahí katechéti, využite čas adventnej a vianočnej katechézy na odovzdávanie solídnej náboženskej informácie! V školskom vyučovaní náboženstva, v záujmovej a vo farskej katechéze sa naskytá mnoho príležitostí na solídne odovzdávanie náboženských informácií kresťanského posolstva. Čoskoro sa k nám dostane Komentár Katechizmu katolíckej cirkvi, ktoré Svätý Otec Benedikt XVI. odporúča mladým a dospelým ľuďom študovať. K týmto stručným vyjadreniam právd viery a kresťanského posolstva máme k dispozícii katechetickú príručku (Bublinec, M.: Verím-veríme. Katechizmus katolíckej Cirkvi v príbehoch a podobenstvách. Bratislava: Lúč, 2001), ktorá, povedané rečou terajšieho Svätého Otca, pomôže mladým ľuďom v sympatickom podaní podnietiť v nich otázku: Je to pre mňa niečo zaujímavé?

Naši otcovia biskupi vyzvali na svojom 52. plenárnom zasadnutí zvlášť kňazov a katechetov, aby sa vo farskej katechéze venovali dospelým, ktorým sa v rokoch totality z rôznych príčin nedostalo základného náboženského vzdelania. Ich slabá náboženská informovanosť spôsobuje, že spomínaná dravá reklama robí v mnohých rodinách zo života a zo sviatkov dni sladkého ničnerobenia, konzumu a žiaľ aj straty kresťanskej identity. Venujme sa v tomto adventnom a vianočnom období rodičom detí a mladých ľudí, ktorých v škole katechizujeme! Pozvime ich do kresťanskej školy poznania posolstva spásy a právd viery! Trpezlivo im odovzdávajme to, čo sme my počas teologických a katechetických štúdií prijali a skúsili! Naša katechetická zručnosť a vynaliezavosť, posilňovaná zdravou nábožnosťou, ale aj ochota podeliť sa s náboženskými informáciami a skúsenosťami, určite prinesie ovocie.

Prajeme Vám, aby ste predovšetkým v adventnej a vianočnej katechéze podľa Ježišovho odporúčania, ktoré tak často zdôrazňoval Ján Pavol II., zašli na hĺbinu poznania a zážitku z prítomnosti Boha, ktorý prichádza v Ježišovi Kristovi, aby svojou prítomnosťou urobil z každého človeka, ktorý ho prijíma s vierou, živý Betlehem.

Vaši kolegovia z DKÚ

INFO

Projekt Modlitby za školy

V rámci Katechetických ozviem ponúkame tretiu katechézu o svedectve viery s názvom Aby nám všetci rozumeli. Ostatné impulzy na Advent nájdete na stránke www.kpkc.sk, kde je rozpracovaná metodika na adventnú cestu (plagát), príprava vianočného betlehema a realizácia svedectva žiakov stredných škôl (žltá stužka).

2 % daň

Prosíme vás o darovanie 2 % dane pre Diecézny katechetický úrad Váš príspevok použijeme pre dielo katechizácie – na nákup nových pomôcok. Vopred ďakujeme. Tlačiva sú v prílohe.

Biblická olympiáda

V tomto období vám posielate prihlášky na Biblickú olympiádu, ktorú ste si mohli stiahnuť zo stránok www.infovek.sk/predmety/nabozenstvo alebo www.kpkc.sk. Študijné texty pre katechetov ku knihám, ktoré sú predmetom Biblickej olympiády v tomto roku, nájdete na stránke www.infovek.sk/predmety/nabozenstvo.

Nadpredmetové osnovy

Katolícke pedagogické a katechetické centrum v Spišskej Novej Vsi vydalo metodické odporúčanie pre včlenenie nadpredmetových osnov (výchovy k manželstvu a rodičovstvu, environmentálnej výchovy, prevencie sociálno-nežiadúcich javov, výchovy k bezpečnosti a ochrane zdravia) do časovo-tematických plánov v predmete náboženská výchova/náboženstvo. V elektronickej podobe ho nájdete na stránke www.kpkc.sk. Cieľom metodického odporúčania je

informovať učiteľov náboženskej výchovy/náboženstva o požiadavkách, ktoré sú potrebné na dosiahnutie kvalitnej výučby predmetu. Nadpredmetové osnovy majú byť včlenené do vhodných tém a realizované nenúteným spôsobom. Nemajú sa vyučovať v blokoch, ale opakovane sa k nim treba vracieť a prehĺbovať ich v aktuálnych témach.

Časovo-tematické plány

Podľa Vyhlášky MŠ SR č. 217/1999 Z.z. o pedagogickej dokumentácii nie sú časovo-tematické plány oficiálnou pedagogickou dokumentáciou, preto nemajú určenú formu (tlačivo). Tieto plány sú pomôckou pre pedagóga pri plnení učebných osnov počas školského roka. Interným dokladom školy sa stávajú vtedy, ak ich za taký **určí riaditeľ školy** (ak tvoria súčasť plánu práce školy). Riaditeľ školy môže požadovať ich konkrétnu formu, je to v jeho právomoci. Ak sa stanú časovo-tematické plány interným dokladom školy, vtedy sa stávajú aj predmetom možnej kontroly zo strany štátnej školskej inšpekcie.

Enviroprojekt

Enviroprojekt trochu inak je určený pre žiakov základných a stredných škôl. Projekt je zameraný na separovaný zber kvalitného plastu. Projekt má širší rozmer, umožňuje zamyslieť sa nad pomocou pre misijné stanice. Enviroprojekt je zameraný na pomoc ľuďom žijúcim v chudobe. Projektom podporíte misijné stanice, o ktorých budete informovaní na webovej stránke www.kpkc.sk.

Misionári prosia o veľmi netradičnú pomoc. Zbierajú sa plastové vrchnáky a uzávery. Tieto uzávery sú vyrobené z vysoko kvalitného plastu, ktorý sa znovu spracováva. Zapojte sa do zberu a pomôžte dobrým skutkom, veď všetci sme pozvaní pracovať pre Pána a toto je jedna z tisícich možností. Plast môžete posielat' na adresu: **Misie**

Bátovce 79

935 03 Bátovce

Bližšie info: páter Jozafát, tel. č.: 0904 684 747

Výstava prác detí

Dňa 16. novembra 2005 sa v priestoroch Diecézneho katechetického úradu a Katolíckeho pedagogického a katechetického centra v Spišskej Novej Vsi otvorila výstava výtvarných prác a výrobkov detí zo Špeciálnej základnej a Praktickej školy sv. Maximiliána Kolbeho a Domu Caritas sv. Jozefa v Spišskej Novej Vsi. Výstava bola otvorená pri príležitosti Dňa charity 17. 11. 2005 a bude možné si ju pozrieť do 20. decembra 2005 počas pracovných dní v čase od 8.00 do 12.00 a od 13.00 do 15.00 hod. Povzbudzujeme katechézov z mesta a okolia, aby využili túto možnosť a prišli si výstavu spolu so svojimi žiakmi pozrieť.

Projekt

Spišská katolícka charita v spolupráci s Diecéznym katechetickým úradom v Spišskej Novej Vsi pripravila projekt „**VEĎ CHUDOBNÝCH MÁTE VŽDY MEDZI SEBOU...**“, v ktorom sa chce spolu s deťmi a mládežou Spišskej diecézy zamýšľať nad formami chudoby v našej spoločnosti. Táto téma je v súčasnosti veľmi aktuálna. Preto chceme aj takýmto spôsobom prebúdzat' u detí a mládeže citlivosť na problémy, ktoré nás obklopujú, aby sme boli schopní a ochotní zaujať postoj zreých kresťanov. DKÚ prispelo do projektu katechézou s názvom *Chlieb, život, chudoba* o sv. Alžbete, patrónke charitatívneho diela.

Katechéza i podrobné propozície tohto projektu zasielame spolu s Katechetickými ozvenami.

TAXONÓMIA VYUČOVACÍCH CIEĽOV

Predstavuje užitočný nástroj, pomocou ktorého môže učiteľ zabezpečiť, aby žiaci zvládli obsahovú náplň predmetu a pritom sa zároveň učili vedomosti, zručnosti a postoje aj aplikovať, vykonávať náročnejšie myšlienkové operácie a pod. Dnešnej škole sa totiž vyčíta najčastejšie to, že žiakov nevedie ku schopnosti samostatne myslieť, aplikovať učivo do praxe, orientovať sa v množstve poznatkov a pod.

Taxonómia cieľov v kognitívnej oblasti (podľa B.S.Blooma)

Je zameraná na priamu kognitívnu činnosť žiakov, štrukturuje ju a vytvára z nej hierarchicky usporiadaný systém. Môže slúžiť ako nástroj nielen k logickému prepojeniu učiva a činnosti žiakov, ale aj k informácii (spätná väzba) o tom, na akej úrovni zvládli žiaci danú úlohu. Bloom systematizoval zručnosti žiaka do 6 základných hierarchicky usporiadaných kategórií, ktoré označujeme ako:

1. **vedomosť (zapamätanie)**
2. **porozumenie**
3. **aplikácia**
4. **analýza**
5. **syntéza**
6. **hodnotiace posúdenie**

Toto usporiadanie vychádza z hypotézy, že na dosiahnutie vyššej úrovne je nevyhnutné zvládnuť učivo na nižšej úrovni (konzistentnosť). Napr. k porozumeniu učiva je nutné jeho zapamätanie, k aplikácii je nutné porozumenie.

Charakteristika jednotlivých kategórií vo vzťahu k praktickej činnosti učiteľa:

1. Na úrovni zapamätania sa od žiaka vyžaduje pamätanie informácií a ich reprodukcia. Očakávanú činnosť žiakov na tejto úrovni vyjadrujeme aktívnymi slovesami, napr. definovať, doplniť, napísať, opakovať, pomenovať, opísať, priradiť, zoradiť, reprodukovať, vybrať, vysvetliť, určiť a pod.
2. *Pri porozumení má žiak preukázať pochopenie učiva.* Typické slovesá na stanovenie činnosti žiakov: dokázať, inak formulovať, uviesť príklad, interpretovať, objasniť, vysvetliť, odhadnúť, opraviť, preložiť, vyjadriť vlastnými slovami a pod.
3. Pri aplikácii dochádza k použitiu a prenosu informácií do nových situácií. Činnosť žiakov sa vyjadruje slovesami: aplikovať, demonštrovať, diskutovať, interpretovať údaje a vzťahy, načrtnúť, riešiť, usporiadať, použiť, plánovať a pod.
4. Pri analýze ide o schopnosť rozkladať učivo na časti tak, aby boli objasnené vzťahy prvkov alebo častí i celkové usporiadanie myšlienok učiva. Žiak má byť schopný rozlíšiť fakty od hypotéz, zdôvodňujúce argumenty od záverov, významné údaje od menej významných. Typické slovesá: analyzovať, vykonať rozbor, rozhodnúť, rozlíšiť, rozdeliť, špecifikovať, nájsť princíp usporiadania a pod.
5. Syntéza znamená schopnosť žiaka skladať prvky a časti do celku. Tu je nutné vedieť vyhľadávať v rôznych prameňoch literatúry a skladať ich do nových útvarov. Typické slovesá: kategorizovať, klasifikovať, syntetizovať, kombinovať, skladať, modifikovať, napísať správu, navrhnuť, organizovať, zhrnúť, vyvodiť všeobecné závery a pod.
6. Hodnotiace posúdenie – tu ide o žiakovu schopnosť posúdenia hodnoty myšlienok, dokumentov, výtvorov, metód, spôsobov riešenia z hľadiska nejakého účelu (kritéria). Dôležitú úlohu tu hrajú hodnoty (systém hodnôt). Tak sa najvyššia kategória kognitívnych

cieľov stáva spojovacím článkom s oblasťou cieľov afektívnych. Typické slovesá: argumentovať, obhájiť, oceniť, oponovať, porovnať, posúdiť, preveriť, porovnať s normou, vybrať, vyvrátiť, uviesť klady a zápory, zdôvodniť, zhodnotiť a pod.

Na ukážkach sloviess vidíme, že sloveso nadobúda svoj význam až v kontexte t.z. čím je doplnené, čo žiadame vykonať a na akej úrovni. Tak vlastne vidíme, čo to znamená, že žiak má „vedieť“. Malo by byť jasné učiteľovi i žiakom, že to môže znamenať len zapamätanie si, ale i porozumenie učivu, schopnosť vedomosti aplikovať, vykonávať analýzu, syntézu a pod.

Taxonómia cieľov v afektívnej oblasti (D.B.Kratwohl)

Je budovaná na postupnom zvnútorňovaní hodnôt u žiakov. Pracuje s piatimi kategóriami.

- 1. prijímanie (vnímavosť)**
- 2. reagovanie**
- 3. oceňovanie hodnoty**
- 4. integrovanie hodnôt**
- 5. integrácia hodnôt v charaktere**

Charakteristika jednotlivých kategórií vo vzťahu k praktickej činnosti učiteľa:

1. Prijímanie (vnímavosť) je najnižšia úroveň a charakterizuje sa citlivosťou žiaka na určité javy alebo podnety t.z., že je ochotný ich prijímať alebo vnímať.
2. Reagovanie sa od vnímavosti odlišuje zvýšenou aktivitou žiaka a vyšším stupňom jeho zainteresovanosti.
3. Oceňovanie hodnoty – tu dosahuje internalizácia taký stupeň, že určité skutočnosti nadobúdajú pre žiaka vnútornú hodnotu. Sú oceňované ako užitočné, oceňovanie hodnoty sa stáva motivačnou silou osobnosti. Človek pociťuje záväzok k hodnote, ktorá začína ovplyvňovať jeho správanie (akceptovanie, preferovanie a presvedčenie o hodnote).
4. Integrovanie hodnôt – pri internalizácii hodnôt sa žiak stretáva s viacerými hodnotami, ktoré je treba integrovať do sústavy, určiť vzťah medzi nimi a stanoviť dominantné hodnoty. Táto sústava hodnôt sa vytvára postupne.
5. Internalizácia hodnôt v charaktere – na najvyššej úrovni získavajú hodnoty pevné miesto v hodnotovej hierarchii jedinca, vytvárajú ucelený systém, ktorý dlhodobo ovplyvňuje jeho správanie. Tento systém hodnôt sa začleňuje do charakteru a tým sa dosahuje vnútorné presvedčenie osobnosti. Ak má jedinec jednať v zhode s internalizovanými hodnotami, musí byť schopný zovšeobecňovať svoje postoje a vytvoriť si osobnú životnú filozofiu (charakterová vyhranenosť).

Taxonómia cieľov v psychomotorickej oblasti (H. Dave)

Obsahuje päť kategórií:

- 1. imitácia (napodobňovanie)**
- 2. manipulácia (praktické cvičenie)**
- 3. upresňovanie**
- 4. koordinácia**
- 5. automatizácia**

Charakteristika jednotlivých kategórií vo vzťahu k praktickej činnosti učiteľa.

1. Imitácia (napodobňovanie) je prvá úroveň psychomotorickej činnosti. Žiak po impulze pozoruje príslušnú činnosť a vedome ju začína napodobňovať. Imitácia prebieha na základe vonkajších podnetov a pozorovania. Člení sa na impulzívne napodobňovanie a vedomé opakovanie.
2. Manipulácia (praktické cvičenie) – žiak je schopný vykonať určitú pohybovú činnosť podľa slovného návodu. Vie rozlišovať medzi rôznymi činnosťami a je schopný zvoliť

vhodnú alebo požadovanú činnosť. Člení sa na manipuláciu podľa inštrukcie, výberu a na upevňovanie učiva.

3. Upresňovanie – na tejto úrovni dokáže žiak vykonávať praktickú úlohu s väčšou presnosťou a účinnosťou. Člení sa na reprodukciu a kontrolu.
4. Koordinácia – ide o koordináciu niekoľkých rôznych činností. Člení sa na sekvenciu a harmóniu, t.j. na prenesenie jednej činnosti na druhú a na plynulý súlad jednotlivých činností.
5. Automatizácia – v tejto fáze psychomotorickej činnosti sa objavujú automatizované prvky, ktoré vedú k maximálnej účinnosti psychomotorických zručností pri minimálnej energii – teda maximum výkonu a minimum energie. Člení sa na čiastočné a úplné zautomatizovanie.

Poznámka:

PMC sú ciele podporné, ale tiež dôležité, lebo pomáhajú splniť ciele v predchádzajúcich oblastiach. Cieľom je dosiahnuť určité náboženské zručnosti, ktoré však nemôžu stáť samostatne (bez kognitívnej alebo afektívnej oblasti). Výsledok je ťažko merateľný, lebo v NV nejde napr. o zvládnutie modelovania ako takého (na určitej úrovni - vyššej alebo nižšej), teda nejde o zručnosť krásne modelovať, ale ide o postoj k niečomu (k životu, k pravde, k hodnote...)

Príklady na formuláciu cieľov:

Téma: **Dar odpustenia hriechov.**

Ročník: štvrtý ZŠ

Nesprávna formulácia:

Kognitívny cieľ: Čo je to hriech. Ustanovenie sviatosti zmierenia. Obrad sviatosti zmierenia. Sviatosť zmierenia v živote kresťana.

Afektívny cieľ: Pestovať čnosť pokánia denným spytovaním svedomia.

Správna formulácia:

Kognitívny cieľ: Definovať pojem hriech, vysvetliť sviatosť zmierenia a jej priebeh. Zdôvodniť význam sviatosti zmierenia v živote kresťana.

Afektívny cieľ: Vážiť si ustanovenie sviatosti zmierenia a oceniť jej hodnotu.

Psychomotorický cieľ: Formovať návyk denného spytovania svedomia.

Téma: **Rast Božieho kráľovstva**

Ročník: šiesty ZŠ

Nesprávna formulácia:

Kognitívny cieľ: Podobenstvo o horčičnom zrnku. Ako sa šíri Božie kráľovstvo.

Afektívny cieľ: Podnecovať deti k poznaniu Božieho kráľovstva.

Správna formulácia:

Kognitívny cieľ: Vysvetliť a vedieť interpretovať pojem Božie kráľovstvo.

Afektívny cieľ: Vzbudiť v sebe túžbu po spoznávaní Božieho kráľovstva, vnímavosť pre jeho znamenia a zodpovednosť za jeho šírenie – slovom i skutkom.

Psychomotorický cieľ: Naučiť sa orientovať vo Svätom písme, zapisovať citáty a kresliť.

Spracované podľa: Z. Kalhous, O. Obst: Školní didaktika. Portál 2002

DESATORO**Druhé prikázanie – Nevezmeš meno Božie nadarmo.**

Pomôcky: vykladací materiál, pre každého žiaka papier s menami jeho troch spolužiakov (tak, aby sa všetky mená v triede vystriedali), alebo papier s obálkou (podľa zvolenej aktivity).

Cieľová skupina: žiaci 8. a 9. ročníka ZŠ

I. Uvedenie do témy

Na uvedenie témy si katechéta môže zvoliť jednu z troch nasledujúcich aktivít.

- **Hra „Nové mená“**

V tejto hre spomenieme národy (Indiáni), ktoré mali zvyk dať deťom meno až neskôr, nie hneď po narodení. Dieťa dostalo meno podľa toho, ako sa prejavovalo, aké bolo. Tak sa stalo meno charakteristikou svojho nositeľa. Katechéta dá každému žiakovi papier s menami troch spolužiakov tak, aby každý mal iné mená. Úlohou každého žiaka je vymyslieť pre týchto svojich spolužiakov „indiánske mená“, teda také mená, ktoré by ich výstižne a vtipne charakterizovali podľa vzhľadu, schopností alebo nejakej udalosti. Dopredu však upozorníme, že tieto mená nesmú nikoho urážať. Katechéta potom pozbiera papiere a začne čítať vytvorené mená (to dáva možnosť vylúčiť zosmiešňujúce meno, ak by sa predsa len objavilo). Žiaci (okrem autora „nového mena“) hádajú, kto by to mohol byť. Svoje tipy si môžu zapisovať a za každú správne rozpoznávanú osobu dostanú bod. Na záver hry vyhodnotíme: Kto spoznal najviac osôb? Kto bol autorom „nových“ mien, ktoré sa najľahšie poznávali? Kto vymyslel najpriliehavejšie meno? Komu jeho nové meno urobilo radosť? Koho prekvapilo? Koho zamrzelo?

- **Rozhovor o našich menách.**

Namiesto súťaže sa môžeme s deťmi rozprávať o ich menách. Komu sa jeho meno páči a kto je s ním nespokojný? Prečo? Aký tvar môjho mena sa mi páči a ktorý naopak nemám rád? Ako sa cítim, keď niekto komolí moje meno, alebo ho zosmiešňuje? Prečo sme na svoje meno takí citliví? Môžeme rozprávať aj o tom, čo naše meno znamená. Katechéta si môže dopredu zistiť význam krstných mien svojich žiakov.

- **Moje meno.**

Katechéta pripomenie žiakom príbeh o Jakubovi. Jeho meno vystihovalo jeho konanie – úskočnosť. Ale Jakub dostal od Boha iné meno – Izrael = Boh zápasí. Bolo to meno, ktoré mal preňho Boh pripravené a ku ktorému Jakub postupne dozrel a ktorým ho Boh nakoniec obdaroval. Aj my máme prisľúbené nové meno (Zjv 2,17), ktoré bude vystihovať jedinečnosť našej osoby – to, k čomu sme dozreli a čím nás Boh obdaroval. Každý žiak dostane od katechéty list zložený na polovicu. Na prvú polovicu napíšu svoje súčasné „meno“ – také slovo alebo vetu, ktoré by vystihovalo, kým teraz je, k čomu by sám seba prirovnal. Na druhú polovicu napíšu svoje „budúce“ meno – teda také meno, ktoré by raz radi dostali od Boha, meno, ktoré by vystihovalo, k čomu by chceli dozrieť. Katechéta citlivo zváži situáciu v triede a podľa okolností rozhodne, či si deti povedia, čo napísali, alebo nie. Svoje slová môžu žiaci ešte doplniť kresbou a celé dielko starostlivo zalepiť do obálky, na ktorú napíšu svoje občianske meno a dátum, kedy ju znova otvorí – teda od dnešného dňa za desať rokov – aby sme si mohli pripomenúť, či skutočne smerujeme ku svojmu „budúcemu“ menu.

II. Hlavná časť

Katechéta zhrnie to, k čomu žiaci spoločne dospeli pri rozhovore o menách. Meno je obrazom našej osoby, úcta k menu človeka je zároveň úctou k človeku. Podobnej je to aj s Božím menom. Božie meno však omnoho viac než ľudské meno vyjadruje Božiu podstatu. Môžeme si

pripomenúť zjavenie Mojžišovi v horiacom kríku. Boh sa dáva človeku poznať, zveruje mu svoje meno.

Potom katechéta nastolí niekoľko otázok na zamyslenie a vzájomnú diskusiu:

Čo to znamená „brať Božie meno nadarmo“? Žiaci odpovedajú, väčšinou povedia, že sa jedná hlavne o zbytočné a neúctivé vyslovovanie Božieho mena. Môžeme spomenúť aj také zneužitie, kedy človek chce zakryť svoje zlé úmysly, chce dosiahnuť svoj cieľ, mať prospech z Božieho mena. Katechéta môže uviesť aj príklad z bežného života, kedy niekto zneužil meno iného človeka vo svoj vlastný prospech.

Ako môžeme preukazovať úctu Božiemu menu? Okrem úctivého vyslovovania je dobré zvážiť aj skutočnosť, že ľudia okolo nás si často vytvárajú predstavu o Bohu podľa kresťanov. Ak sa k ľuďom správame tak, že sa v našom konaní odráža Božia láska k ľuďom, vtedy vlastne zrkadlíme Božiu podstatu – oslavujeme jeho meno. Môžeme sa zamyslieť nad tým, čo znamená Ježišovo meno. Prečo mal dostať práve meno Ježiš? Čo toto hebrejské meno znamená? (Boh zachraňuje.) Ako Ježiš toto meno naplnil?

Činnosť žiakov

Božie meno nemôžeme pochopiť. Môžeme sa však pokúsiť pochopiť niečo z tejto veľkej skutočnosti. Katechéta dá žiakom neobvyklú úlohu – „pomenovať Boha“. Vybrať alebo vymyslieť slovo, ktoré by aspoň čiastočne vyjadrovalo, kým je Boh. Svoje pomenovanie však žiaci hneď nepovedia, ale rozdáme im vykladací materiál a každý žiak nielen vymyslí „meno“, ale ho aj stvárni. Po skončení práce si žiaci navzájom ukazujú svoje diela a vysvetľujú, aké mená znázorňujú.

III. Záver

Vytvoríme kruh, každý žiak dostane sklenenú perličku. Záverečná modlitba bude chválou a oslavou Božieho mena. V nej môžeme využiť slová, ktoré sme stvárňovali v aktivite, napr. chválim ťa, Milosrdný; ... Odpúšťajúci; ... Láska ... a pod.

Každý, kto predniesol svoju modlitbu chvály, položí na zem sklenenú perličku – postupne tak, aby sme od stredu odvíjali tvar špirály, ktorá by mohla pokračovať stále ďalej a ďalej. Nikdy nie je dosť slov, ktorými by sme mohli chváliť Božie meno.

Spracované podľa: Katechetický věstník č. 4, 2002/03

PONÚKAME

A. Banaszek: Od stvorenia po Krista

Súbor biblických katechéz zo Starého i Nového zákona. Sú vhodnou pomôckou pre katechétoch a animátorov. Každá katechéza je rozpracovaná na podklade textu zo Svätého písma. Niektoré témy sú obohatené o tajničky, krížovky, mapy a pod. Cena: 115,- Sk

Pexeso: Izrael – Svätá zem

Pre lepšie pochopenie Božieho slova sú dôležité i geografické a historické poznatky o Svätej zemi. Na jednotlivých kartičkách sú zobrazené pútnické miesta v ich dnešnej podobe s označením mesta, kde sa nachádzajú. Cena: 60,- Sk

Pexeso: Svätci

Svätým sa človek nerodí, svätým sa stáva. Katolícka Cirkev dáva takýchto ľudí ostatným za vzor tak, že ich vyhlasuje za svätých. Sú zobrazovaní s predmetom, ktorý vyjadruje niečo charakteristické z ich života. Cena: 45,- Sk

Príležitostná katechéza z projektu MODLITBY ZA ŠKOLY

Téma: ABY NÁM VŠETCI ROZUMELI

Cieľová skupina: žiaci všetkých ročníkov ZŠ, SŠ, SOU

Cieľ: Naučiť sa rozmýšľať nad „slovami, ktoré nepočuť“.

Metódy: dialóg na tému svedectva, hra, práca so Svätým písmom, aktivita

Pomôcky: obrázky – rôzne fotografie ľudí s rôznym výrazom tváre, text SP

ÚVOD

Motivácia: Učiteľ vyzve žiakov, aby sa pozreli navzájom na seba. Môžu sa pri tom i prechádzať po triede (podľa počtu žiakov v skupine). Bez toho, aby sme im to povedali, možno budú na seba robiť „grimasy“, iní sa usmiejú a pod.

Učiteľ uzavrie aktivitu tým, že aj bez toho, aby sme sa rozprávali, mali sme pri pohľade na seba určité pocity. Ináč sa to dá povedať, rozumeli sme si. Každý vedel, či úsmev je úprimný, ironický a pod.

HLAVNÁ ČASŤ

Aktivita žiakov

Učiteľ si vopred pripraví a prinesie fotografie. Je potrebné, aby ich mal dostatočný počet na to, aby si aj posledný študent mohol vybrať z viacerých ponúknutých portrétov. Učiteľ najprv poukladá fotografie na spojené lavice tak, aby ich videli všetci študenti. Vyzve ich, aby prišli k fotografiám. V tichosti sa prechádzajú a prezerajú si tváre na nich. Povie im, aby si každý vybral jednu tvár. Hra pokračuje rozprávaním (alebo písaním) o tom, čo asi prežíva človek na fotografii, čo všetko sa dá z jeho tváre vyčítať.

Výklad

Nezriedka sa stane, že človek v nejakom veľkom neznámom meste zastane a nevie, ako ďalej. Našťastie je dobre, keď sa vie opýtať a keď sa má koho opýtať. V takom prípade sa môže stať, že zamierime k nejakému človeku, ale hneď aj cúvneme. Ten sa veľmi ponáhľá a na všetkých sa mračí, netreba ho radšej pribrzďovať... Mohlo by sa to zle skončiť... Ale tu je ktosi iný. Neponáhľá sa tak veľmi, ide z neho pokoj, toho sa spýtajme. A naozaj. Ochotne sa zastaví, snaží sa pomôcť, vysvetliť...

Existuje „reč“, ktorá sa neprenáša slovami, ale skutkami, naším správaním. Napríklad zamračená tvár znamená - dajte mi všetci pokoj. Usmiaty človek nám hovorí - som tu pre vás... A toto platí vo všetkých štátoch a na všetkých kontinentoch. Toto je reč, ktorej rozumejú všetci. A touto rečou by sme sa mali naučiť hovoriť.

Činnosť žiakov

Žiaci prečítajú text zo Svätého písma zo Skutkov apoštolov 2,1-13

/na viacerých hodinách môžeme pracovať s celou druhou hlavou Skutkov apoštolov/

Formácia

Isteže, pri zoslaní Ducha Svätého nešlo o takýto prirodzený jav. Tu sa stal skutočný zázrak, že Parti, Médi, Elamčania, obyvatelia Mezopotámie, Judey i Kapadócie... a ďalší a ďalší počuli hovoriť apoštolov svojím jazykom. Dnes už možno takýto zázrak nezažijeme a reči si musíme osvojovať tvrdým štúdiom, ale aj dnes sa dá hovoriť rečou, ktorej všetci rozumejú - rečou skutkov. Tak nám to pripomína svätý Anton Paduánsky: „Koho naplnil Duch Svätý, hovorí

rozličnými jazykmi. Rozličné jazyky, to sú rôzne svedectvá o Kristovi, ako pokora, chudoba, trpezlivosť a poslušnosť. Hovoríme nimi vtedy, keď ich ukazujeme iným na sebe. Reč je živá vtedy, keď hovoria skutky. Nech prestanú, prosím, slová a nech hovoria skutky...“

Apoštoli hovorili aj skutkami. To, čo povedali slovami, nerúcali svojím vlastným životom, ale podčiarkovali, potvrdzovali. Zamknuté dvere sa otvorili, strach zmizol a tí, čo prednedávnom utekali zo strachu o seba, odvážne hlásajú Kristovu smrť a zmŕtvychvstanie. Ukrižovali telo s jeho vášňami a žiadostivosťami a žili v Duchu a podľa Ducha aj konali.

Veľa ľudí sa dnes túla po svete, pretože svet je pre nich ako neznáme veľkomesto. My, kresťania, by sme mali byť ľuďmi Ducha, ktorí poznajú správnu cestu a vedľa ju ľuďom aj ukázať. Pán Ježiš nám kresťanom osobitne prikázal, aby sme boli svetlo sveta, aby sme svietili svojou láskou tým, ktorí blúdia.

ZÁVER

Činnosť žiakov

Žiaci sa postavia do kruhu, okolo môžu dekoratívne uložiť fotografie s tvármi, ktoré používali v úvodnej aktivite a ktoré môžu predstavovať všetkých ľudí, alebo niekoho konkrétneho. Učiteľ zapáli veľkú sviecu, ktorá predstavuje Krista a položí ju do stredu kruhu. Žiaci postupne zapália svoje sviečky od veľkej sviečky v strede a položia ich vedľa tvárí, ktoré sú v kruhu. Toto gesto predstavuje, že nám záleží na tom, aby naše srdcia horeli láskou a ukazovali cestu tým, ktorí ju ešte nenašli.

Modlitba za školy:

PANE, TY SI Povedal, že kto Ťa vyzná pred ľuďmi, toho aj Ty vyznáš pred Nebeským Otcom. Prosíme Ťa, o požehnanie pre žiakov a učiteľov našej školy. Urob nás svetlom, ktoré bude medzi nimi svedčiť o tvojej dobrote a láske. Amen.

Prevzaté z www.kpkc.sk

Globalizácia a vplyv masmédií

Cieľová skupina: žiaci 9. roč. ZŠ a žiaci SŠ

Ciele:

KC: Oboznámiť sa s pojmom globalizácia.

Formovať svoje kritické myslenie pomocou karikatúry (schopnosť interpretovať karikatúry).

Formulovať vlastné názory v zmysle učenia Cirkvi o masmédiách (Katechizmus katolíckej Cirkvi).

AC: Povzbudiť k formovaniu vlastného postrehu a názoru podľa učenia katolíckej Cirkvi.

PMC: Zaujať správny postoj ku globalizácii a vplyvu reklamy.

Metódy: brainstorming, diskusia

Pomôcky: plagát na brainstorming, príloha pre každú skupinu (1 karikatúra a tabuľka).

ÚVOD

1. Formulácia problému:

Učiteľ formuluje problém globalizácie a vplyvu reklamy na základe nižšie uvedeného článku.

Globalizácia môže mať mnoho podôb. Vznik globálnych trhov, vzrast celosvetovej migrácie ľudí, nárast významu technickej informácie v procese produkcie a trávenia voľného času. Globalizácia sa týka najmä troch oblastí spoločenského života a to, ekonomiky, politiky a kultúry.

Reklama má za následok, že v každom kúte našej zemegule je dnes možné kúpiť kokakolu, džínsy, pochúťku Mars, jedlo z McDonaldu. Môže sa stať, že prejdeme celý svet a ani neochutnáme miestne pokrmy. To môže byť pohodlné, ale celkom iste je to aj veľkou hrozbou pre miestne kultúry.

Podobná situácia je v oblasti **masmédií**. Máme na zreteli celosvetové publikum nadnárodných masmédií a dosiaľ nemysliteľnú koncentráciu ich vlastníctva. Je prekvapujúce, že médiá sa stali majetkom hŕstky hráčov, ktorí disponujú rýchlymi komunikačnými prostriedkami rozhodujú počas niekoľkých minút o tom, čo pôjde do sveta ako informácia. Globalizácia masmédií vzbudzuje nepokoj pre koncentráciu majetkových práv. Producenti reklamy, publicisti, všetci, ktorí sú zodpovední za rádiové a televízne vysielanie, budú tvoriť bázu údajov o tom, čo sa ich klientom páči a čo nie, a sýtiť ich informáciou, reklamou, programom pasívne alebo aktívne tak, ako si to klienti budú priať.

Sú dnes jednotlivé štáty pripravené na to, aby aj právne regulovali tieto problémy? Budú jednotlivé druhy masmédií podliehať právnym reguláciám alebo zostanú mimo nich? Európa by mala vypracovať etický kódex médií. Urýchliť to môže cirkev, lebo jej najväčšmi záleží na človeku, ktorý je adresátom všetkých mediálnych aktivít.

(Z knihy: Howiecki, M., Zasepa, T.: Moc a nemoc médií)

HLAVNÁ ČASŤ

1. Činnosť žiakov

- a) Čo chápeme pod pojmom globalizácia? Brainstorming s celou skupinou. Hypotetické riešenie problému. Záverom činnosti je definovanie pojmu globalizácia.
- b) Rozdelenie do skupín, najlepšie po troch. Ak sú 4 skupiny, tak dve a dve skupiny pracujú s rovnakou karikatúrou.
Úlohou každej skupiny je interpretovať karikatúru podľa zadaných otázok, ktoré sú v tabuľke pod obrázkom. (viď príloha)
- c) Porovnanie poznatkov v rámci rovnakých skupín.
- d) Predstavenie výsledkov práce skupín v pléne.

2. Spoločná diskusia (vedie k syntéze)

- a) Aké sú alternatívne riešenia uvedených problémov spoločenského života?
- b) Aký postoj by mal mať kresťan k uvedeným problémom spoločenského života?
- c) Porovnať názory s učením Katolíckej Cirkvi. Čo k tejto problematike hovorí KKC?
(podľa situácie v skupine môže prečítať buď učiteľ náboženstva alebo žiaci)
O masmédiách: KKC 2493-2499, 2523-2525.
O kultúre: KKC 1740,1882

ZÁVER

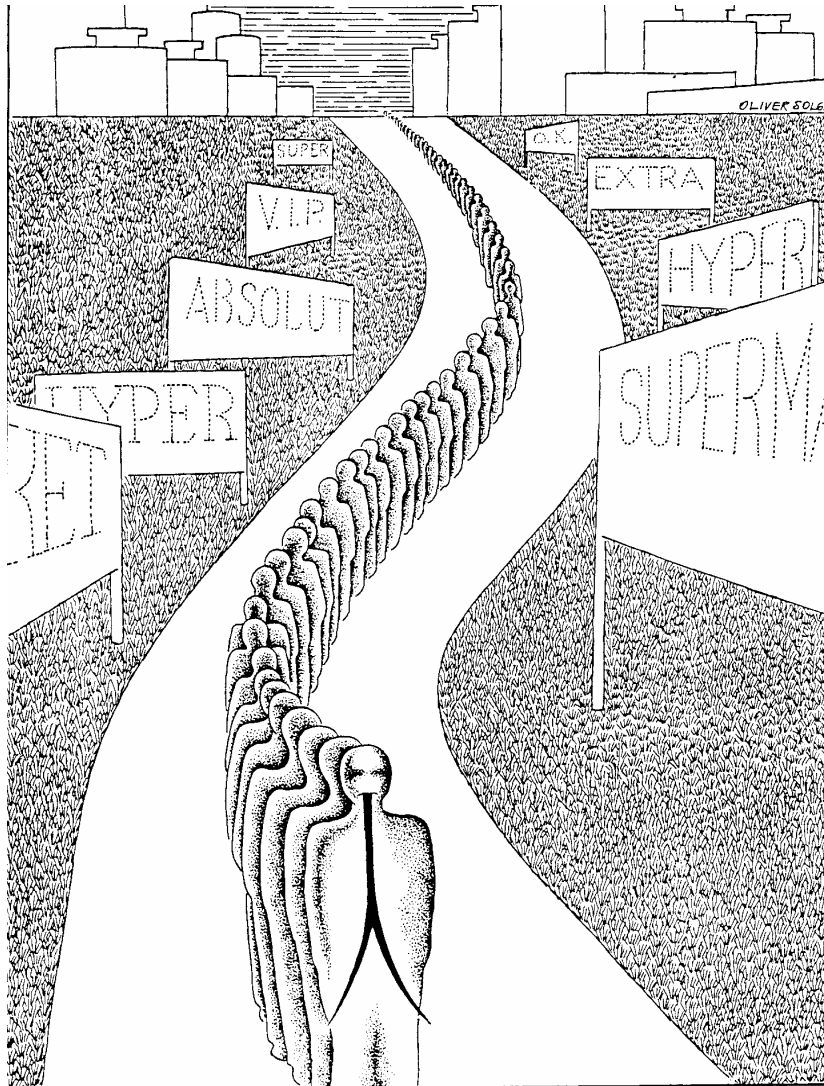
1. Formovanie postojov

Učiteľ náboženstva vyzve žiakov k tomu, aby vedeli svoje názory kriticky prehodnocovať a porovnávať s učením Cirkvi. Povzbudí ich k snahe formovať vlastný objektívny postreh, kritické myslenie a zodpovednosť za svoje názory a postoje.

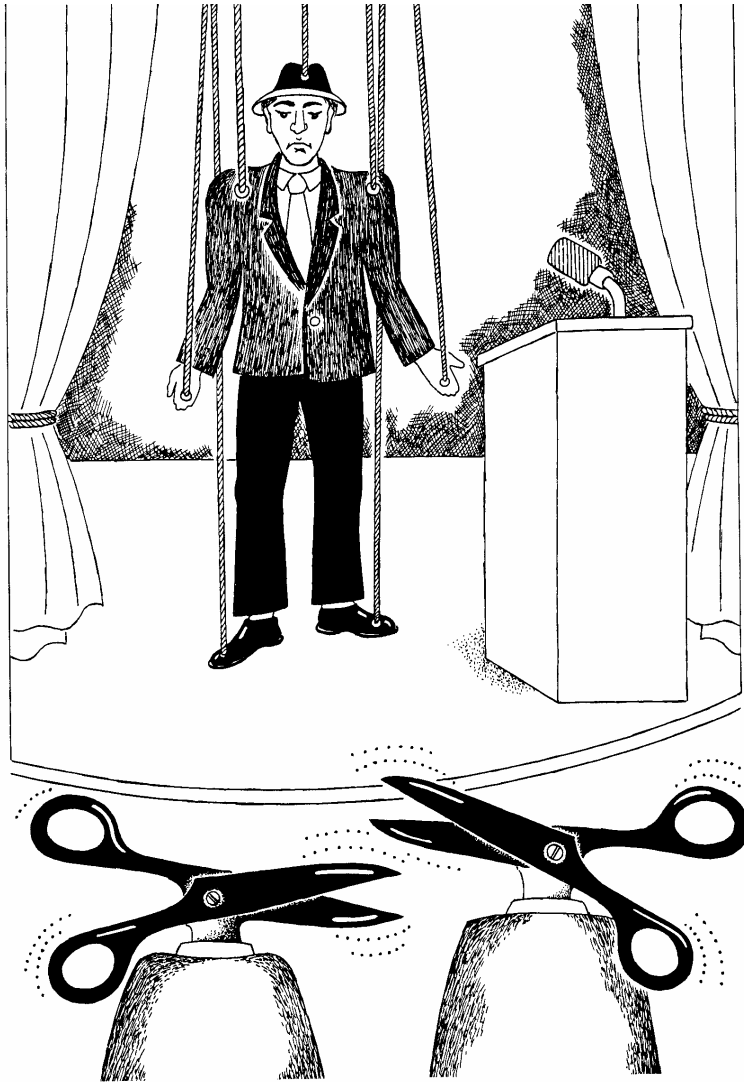
2. Situačná modlitba

(spracovala: Klára Sol'ánová)

Priloha:

Prvá inšpirácia Čo je nakreslené na karikatúre?	
Analýza Čo robia postavy na karikatúre? <ul style="list-style-type: none">• ako vyzerajú, čo prezrádza ich postoj• kto to je	
Čo je možné usúdiť z detailov, z predmetov na karikatúre?	
Výsledok analýzy Akú oblasť spoločenského života obrázok zobrazuje?	

<p>Prvá inšpirácia Čo je nakreslené na karikatúre?</p>	
<p>Analýza Čo robia postavy na karikatúre?</p> <ul style="list-style-type: none"> • ako vyzerajú, čo prezrádza ich postoj • kto to je 	
<p>Čo je možné usúdiť z detailov, z predmetov na karikatúre?</p>	
<p>Výsledok analýzy Akú oblasť spoločenského života obrázok zobrazuje?</p>	